

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО**

ПОЛЮХОВИЧ ОЛЕГ ІВАНОВИЧ

УДК 343.102:351.94

**СУДОВИЙ КОНТРОЛЬ ПРИ ПРОВЕДЕННІ НЕГЛАСНИХ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ)
ДІЙ**

**12.00.09 «Кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-
розшукова діяльність»**

А В Т О Р Е Ф Е Р А Т

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата юридичних наук

Харків – 2017

Дисертація є рукописом.

Робота виконана на кафедрі кримінального процесу та оперативно-розшукової діяльності Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, Міністерство науки і освіти України

Науковий керівник: доктор юридичних наук, професор
Шило Ольга Георгіївна, Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, завідувач кафедри кримінального процесу та оперативно-розшукової діяльності, член-кореспондент Національної академії правових наук України, Заслужений діяч науки і техніки України.

Офіційні опоненти: доктор юридичних наук, старший науковий співробітник **Сергєєва Діана Борисівна**, Київський Національний університет імені Тараса Шевченка, доцент кафедри правосуддя;
кандидат юридичних наук, доцент **Письменний Дмитро Петрович**, Національна академія внутрішніх справ України, професор кафедри кримінального процесу.

Захист відбудеться «20» жовтня 2017 р. о 13.00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 64.086.01 у Національному юридичному університеті імені Ярослава Мудрого за адресою: 61024, м. Харків, вул. Пушкінська, 77.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого за адресою: 61024, м. Харків, вул. Пушкінська, 84-а.

Автореферат розіслано «19» вересня 2017 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

В.Ю. Шепітько

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Обґрунтування вибору теми дослідження. Відповідно до Конституції України права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави (ст. 3). Такий підхід до встановлення орієнтирів загальнодержавної політики, з одного боку, зобов'язує державу забезпечити непорушність конституційних прав та свобод людини органами публічної влади, а з іншого – актуалізує питання підвищення ефективності протидії злочинності, в першу чергу, в частині боротьби з тяжкими та особливо тяжкими злочинами, які посягають на права і свободи окремих осіб, а подекуди й на суспільство і державу в цілому.

У свою чергу, одним із доволі ефективних засобів протидії злочинності є застосування негласних (таємних) методів проведення розслідування, які у кримінальному процесуальному законі України знайшли втілення в інституті негласних слідчих (розшукових) дій (далі – НСРД). Разом із тим, НСРД є способом збирання доказової інформації, який істотно обмежує права і законні інтереси людини. Тож, відповідно до європейських стандартів можливість використання НСРД повинна передбачати існування механізмів контролю за дотриманням прав та свобод людини, найбільш дієвим серед яких на сьогодні вважається судовий контроль.

Тематика судового контролю у кримінальному провадженні в цілому не є новою для науки кримінального процесу, оскільки знаходила відображення у роботах багатьох вітчизняних процесуалістів, зокрема, Ю.П. Аленіна, С. Г. Герасименка, І. В. Гловюк, В.Г. Гончаренка, Ю. М. Грошевого, С. В. Єськова, Т. Г. Ільєвої, О. В. Капліної, Д.Є.Крикливця, Л.М. Лобойка, В. Т. Маляренка, В. І. Мариніва, О. Р. Михайленка, М.М. Михеєнка, В.В. Назарова, В.Т.Нора, С. В. Оверчука, В. П. Півненка, Д.П. Письменного, В. О. Попелюшка, В. В. Рожнової, Д. О. Савицького, Н. П. Сизої, Ю. В. Скрипіної, А. Р. Туманянц, Л. Д. Удалової, В. І. Чернобука, О. Г. Шило, С. Г. Штогуна та ін., а також правників близького зарубіжжя: М. О. Колоколова, В. О. Лазаревої, Р. Р. Магізова, Н. Г. Муратової, І. Л. Петрухіна, В. А. Яблокова та ін.

При цьому проблематика судового контролю при проведенні НСРД комплексно не досліджувалась в доктрині кримінального процесу, хоча й окремі її питання піднімали українські правники М. В. Багрій, О.А. Білічак, О. В. Бочковий, В.О. Глушков, В. В. Городовенко, К. А. Гусєва, О.М. Дроздов, Д. В. Іваненко, О. В. Керевич, М. П. Климчук, О. Б. Комарницька, О. О. Левандаренко, В. В. Луцик, Д. А. Нескоромний, А. С. Омеляненко, М. А. Погорецький, О.Ю. Татаров, О. М. Сало, Д. Б. Сергєєва, М. М. Стоянов, С. Р. Тагієв, С. М. Ховавко та ін.

Тим не менш, багато проблем, пов'язаних із судовим контролем при проведенні НСРД, на сьогодні так і не знайшли не лише комплексного доктринального осмислення, а й навіть однозначного вирішення у науці кримінального процесу. Це, у свою чергу, залишає простір для

наукової полеміки, призводить до неоднозначних підходів у правозастосуванні, знижує ефективність як проведення самих НСРД, так і механізмів контролю за дотриманням прав і свобод людини при їх проведенні.

Зазначене стало базовим чинником при виборі теми дисертації та визначило основні напрями наукового пошуку її автора.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертацію виконано згідно з планом наукових досліджень кафедри кримінального процесу та оперативно-розшукової діяльності Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого та є складовою частиною цільової комплексної програми «Судова влада: проблеми організації та діяльності» (номер державної реєстрації 0111U000957). Тема дисертаційної роботи затверджена вченою радою Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого (протокол № 7 від 27 березня 2015 р.).

Мета і завдання дослідження. Метою роботи є отримання нових результатів у вигляді наукових висновків щодо характеристики судового контролю при проведенні НСРД, виявлення пов'язаних із цим проблем, можливих шляхів їх подолання, встановлення способів удосконалення нормативної моделі судово-контрольної діяльності при проведенні НСРД та правозастосування у цій сфері.

Досягнення зазначеної мети зумовлює необхідність вирішення наступних завдань:

- охарактеризувати об'єкт і предмет судово-контрольної діяльності при проведенні НСРД;
- встановити співвідношення судового контролю при проведенні НСРД з іншими кримінальними процесуальними функціями;
- виявити іманентні ознаки судового контролю при проведенні НСРД;
- виявити складнощі в організаційному забезпеченні, правовій регламентації та практиці здійснення судового контролю при проведенні НСРД і надати рекомендації щодо їх подолання;
- виокремити доктринальні та прикладні проблеми у питанні проведення НСРД до постановлення ухвали слідчого судді та обґрунтувати їх можливе вирішення;
- з'ясувати межі дискреційних повноважень слідчого судді при розгляді клопотання про дозвіл на проведення НСРД та встановити специфіку його рішень;
- сформулювати науково обґрунтовані пропозиції, спрямовані на удосконалення нормативної регламентації судово-контрольної діяльності при проведенні НСРД та відповідної практики правозастосування.

Об'єктом дослідження виступають кримінальні процесуальні відносини, що виникають у межах судово-контрольної діяльності при проведенні НСРД.

Предметом дослідження є судовий контроль при проведенні негласних слідчих (розшукових) дій.

Методи дослідження. Для досягнення мети дослідження і виконання зумовлених нею завдань використовувався комплекс загальнонаукових та спеціальних методів, які застосовуються у правовій науці.

Звернення до діалектичного методу забезпечило вивчення судового контролю при проведенні НСРД з позиції цілісності даного правового явища і взаємопов'язаності окремих його елементів. Системно-структурний метод застосовувався при виявленні та характеристиці взаємозв'язків судового контролю та інших кримінальних процесуальних функцій. Статистичний метод використовувався при узагальненні матеріалів практики з метою встановлення ефективності даного напряму судово-контрольної діяльності та поширеності різного роду спірних ситуацій у правозастосуванні. Метод узагальнення надав можливість, базуючись на окремих проявах правозастосовної практики судово-контрольної діяльності при проведенні НСРД, сформулювати науково обґрунтовані висновки та надати рекомендації прикладного характеру.

Задля забезпечення об'єктивності та всебічності проведеного дослідження і достовірності отриманих результатів зазначені методи використовувались комплексно.

Нормативно-правову та інформаційну базу дисертації склали: Конституція України, міжнародні нормативно-правові акти й документи рекомендаційного характеру, Кримінальний процесуальний кодекс України (далі – КПК) та інші закони України (далі – ЗУ), підзаконні нормативно-правові акти, рішення Конституційного Суду України (далі – КСУ), Європейського суду з прав людини (далі – ЄСПЛ), постанови Верховного Суду України (далі – ВСУ), Інформаційні листи Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ (далі – ВССУ), законодавство іноземних країн.

Теоретичну основу роботи становлять наукові праці вітчизняних і зарубіжних правників з теорії права, кримінального права та процесу, криміналістики, адміністративного права та інших галузей юридичної науки.

Емпіричним підґрунтям дослідження стали результати узагальнення автором понад 500 ухвал слідчих суддів Апеляційного суду Рівненської області щодо надання дозволу на проведення НСРД у період з 2014 по 2016 р., судові рішення, внесені до Єдиного державного реєстру судових рішень, а також власний досвід роботи автора професійним суддею та здійснення судового контролю при проведенні НСРД.

Наукова новизна одержаних результатів визначається тим, що дисертація є першою в українській кримінальній процесуальній науці кваліфікаційною науково-дослідницькою працею, присвяченою комплексній розробці проблем судового контролю при проведенні НСРД. До найбільш вагомих результатів, що містять наукову новизну, слід віднести наступні.

Уперше:

– запропоновано розуміння судового контролю за дотриманням прав людини при проведенні НСРД як специфічного напряму судово-контрольної діяльності, особливості правової природи якого відображується у низці характерних ознак: (а) процесуальна пасивність суб'єкта, контроль за дотриманням прав, свобод і законних інтересів якого здійснюється, (б) відсутність змагальності та гласності, (в) превентивність, (г) імперативність (остаточність) судового рішення та (д) самостійний характер судового рішення;

– аргументовано, що точкою відліку для визначення територіальної наближеності апеляційного суду іншої області, до якого потрібно скеровувати клопотання у порядку ч. 2 ст. 247 КПК, має бути не місцезнаходження апеляційного суду, в межах територіальної юрисдикції якого здійснюється досудове розслідування, а місцезнаходження органу, який здійснює досудове розслідування;

– доведено, що клопотання про продовження дозволу на проведення НСРД, з метою забезпечення її безперервності, має бути подано до відповідного суду не пізніше ніж за шість годин до завершення строку попереднього дозволу. При цьому більш пізні звернення із відповідним клопотанням зобов'язує припинити проведення НСРД після закінчення строку попереднього дозволу;

– зроблено висновок, що з метою посилення нормативних гарантій обґрунтованості ухвали слідчого судді про надання дозволу на проведення НСРД доцільно на рівні КПК закріпити положення про обов'язок слідчого, прокурора надати слідчому судді для ознайомлення матеріали кримінального провадження, якими підтверджується обґрунтованість клопотання, а також належним чином засвідчений опис таких матеріалів;

– встановлено, що орієнтиром для змістового наповнення ухвали слідчого судді про надання дозволу на проведення НСРД (а відтак і для переліку питань, щодо яких у слідчого судді повинно сформуватися внутрішнє переконання) має служити перелік обставин, які закон зобов'язує вказувати у відповідному клопотанні слідчого, прокурора (ч. 2 ст. 248 КПК);

– констатовано, що у випадку, коли необхідні для надання дозволу на проведення НСРД фактичні підстави підтверджуються матеріалами кримінального провадження, але при цьому не знайшли відображення у відповідному клопотанні слідчого, прокурора, зазначені недоліки клопотання не можуть бути компенсовані слідчим суддею шляхом наведення відповідних обставин в ухвалі про надання дозволу на проведення НСРД.

Удосконалено:

– підхід, згідно з яким слідчі судді, оцінюючи мінімально необхідний ступінь обґрунтованості клопотання слідчого, прокурора в частині даних, що дають можливість ідентифікувати абонента спостереження, телекомунікаційну мережу, кінцеве обладнання, мають враховувати такі об'єктивні чинники як (а) потребу в оперативності (невідкладності) проведення

НСРД та (б) тривалість часу, що минув з початку кримінального провадження до моменту звернення слідчого, прокурора з відповідним клопотанням до слідчого судді;

– наукову позицію, відповідно до якої доцільно законодавчо передбачити право слідчого судді постановляти не лише ухвалу про задоволення або відмову в задоволенні клопотання про надання дозволу на проведення НСРД, а й інші види ухвал, зокрема: - про часткове задоволення клопотання; - про повернення клопотання слідчому, прокурору, якщо воно не підлягає розгляду в цьому суді; - про залишення клопотання без розгляду (якщо, зокрема, відпала необхідність у проведенні НСРД; у результаті задоволення відводів у суді відсутні слідчі судді, які можуть розглядати клопотання);

– аргументацію недоцільності реалізації наявних у науці кримінального процесу пропозицій стосовно потреби законодавчого надання дозволу проводити НСРД у порядку ч. 1 ст. 250 КПК не лише до постановлення ухвали слідчого судді, а й до внесення інформації до Єдиного державного реєстру досудових розслідувань (далі – ЄРДР).

Набули подальшого розвитку:

– наукова позиція, відповідно до якої судовий контроль є самостійною кримінальною процесуальною функцією, що не охоплюється функцією правосуддя. Безпосередньою точкою дотику судово-контрольної діяльності слідчого судді та правосуддя є питання дотримання прав і свобод людини під час збирання доказової інформації (що покладається на слідчого суддю) як гарантія допустимості отриманих відомостей як доказів (що має першочергове значення для суду, який вирішує питання доведеності обвинувачення);

– концепція, відповідно до якої послаблення дії кримінальних процесуальних гарантій дотримання прав і свобод людини (зокрема, в частині судового контролю) допускається лише за умови, що такий крок зумовлений невідкладною потребою захистити не менш вагомні соціальні цінності: життя окремої людини та/або суспільні відносини від тяжкого чи особливо тяжкого злочину;

– підхід, відповідно до якого доцільно законодавчо закріпити дозвіл розпочинати проведення НСРД до постановлення ухвали слідчого судді не лише з метою врятування життя людини або запобігання вчиненню тяжкого чи особливо тяжкого злочину, а й з метою встановлення (безпосереднього переслідування) особи, яка вчинила тяжкий або особливо тяжкий злочин;

– позиція, відповідно до якої для перевірки допустимості доказів, отриманих за результатами НСРД, суд повинен мати можливість ознайомитися не лише із протоколами НСРД, а і з процесуальними документами, якими ініційовано надання дозволу на проведення НСРД та надано такий дозвіл;

– обґрунтування обов'язку сторони обвинувачення забезпечити ознайомлення сторони захисту в порядку ст. 290 КПК не тільки з протоколами, складеними за результатами НСРД, а й з іншими процесуальними рішеннями (ухвалою слідчого судді та клопотанням слідчого, прокурора), які служили правовою підставою для проведення НСРД.

На підставі проведеного дослідження сформульовано ряд пропозицій по внесенню змін і доповнень до ст.ст. 246, 247, 248, 250 КПК.

Практичне значення одержаних результатів. Викладені в дисертації висновки і пропозиції можуть бути використані: а) в науково-дослідницьких цілях – для подальшого опрацювання на підставі отриманих результатів проблеми судового контролю при проведенні НСРД; у науково-дослідницькій роботі студентів; б) у нормотворчій діяльності – при удосконаленні чинного кримінального процесуального законодавства України; в) у правозастосовній діяльності – для виконання методичної функції, надання практичної допомоги слідчим, прокурорам, слідчим суддям і суддям у застосуванні закону і в уникненні помилок у їх діяльності; г) у навчально-методичному процесі – при підготовці підручників, навчальних посібників та методичних матеріалів з кримінального процесу; при викладанні курсу кримінального процесу та інших навчальних дисциплін.

Апробація результатів дослідження. Роботу виконано на кафедрі кримінального процесу та оперативно-розшукової діяльності Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, обговорено на засіданні кафедри, схвалено нею і рекомендовано до захисту. Основні положення дослідження були предметом обговорення на міжнародній науково-практичній конференції «Держава і право: проблеми становлення і стратегія розвитку» (м. Ужгород, 25-26 грудня 2015 р.); міжнародній науково-практичній конференції «Процесуальні та криміналістичні аспекти досудового розслідування» (м. Одеса, 14 квітня 2016 р.); V Міжнародній науково-практичній конференції «Малиновські читання» (м. Острог, 30 вересня – 1 жовтня 2016 р.); постійно діючому науково-практичному семінарі «Досудове розслідування: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення» (м. Харків, 21 жовт. 2016 р.).

Публікації. Основні результати дисертаційної роботи знайшли відображення у 6 наукових статтях (з них 4 у наукових фахових виданнях України і 2 у науковому виданні, включеному до наукометричної бази Index Copernicus International (Польща)) і тезах 4 доповідей на наукових і науково-практичних конференціях.

Структура та обсяг дисертації зумовлена предметом, метою і завданнями дослідження. Робота складається зі вступу, трьох розділів, що містять 7 підрозділів і 10 пунктів, списку використаних джерел (220 найменувань) та додатку. Загальний обсяг рукопису дисертації становить 219 сторінок, із яких основний текст – 190 сторінок, додаток – 2 сторінки, список використаних джерел – 27 сторінок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **Вступі** обґрунтовується актуальність обраної теми; стан її наукової розробки; зв'язок із науковими програмами, планами, темами; визначаються мета і завдання дослідження, його методологічна основа; розкривається наукова новизна та практичне значення отриманих результатів; надаються відомості щодо їх апробації.

Розділ 1. «Судовий контроль як кримінальна процесуальна функція» складається з 3-х підрозділів.

Підрозділ 1.1. «Поняття, об'єкт і предмет судового контролю в кримінальному процесі» включає два пункти.

У *пункті 1.1.1. «Поняття судового контролю»* дисертантом аналізуються наукові підходи до розуміння сутності судового контролю під час досудового розслідування, з'ясовується його мета та засоби її досягнення. Констатується, що метою судового контролю є дотримання прав, свобод та інтересів осіб у кримінальному провадженні. Ця мета (в тому числі при проведенні НСРД) досягається за рахунок реалізації різного роду процесуального інструментарію як то, наприклад, надання судом дозволу на проведення слідчої дії. З огляду на це, робиться висновок про те, що діяльність слідчого судді апеляційного суду області із розгляду клопотань про надання дозволів на проведення НСРД (як і перевірка законності та виправданості НСРД, які у невідкладних випадках були проведені до постановлення ухвали слідчого судді в порядку ст. 250 КПК) відповідає найменуванню «судовий контроль» і охоплюється його змістом.

У *пункті 1.1.2. «Об'єкт і предмет судового контролю»* відзначається різноманіття наукових позицій стосовно розуміння об'єкта та предмета судового контролю в кримінальному судочинстві та надається їх коротка характеристика. Екстраполяція загальнофілософського розуміння об'єкта людської діяльності як явища, яке людина прагне пізнати, а предмета – як властивості та характеристики об'єкта, на які безпосередньо спрямована пізнавальна діяльність, у площину даного дослідження надала можливість дійти висновку про те, що об'єктом судового контролю під час досудового розслідування є рішення, дії (у тому числі плановані), бездіяльність учасників кримінального провадження, які обмежують (можуть обмежити) права, свободи та інтереси осіб, а предметом – законність та обґрунтованість цих рішень, дій чи бездіяльності.

Підрозділ 1.2. «Співвідношення судового контролю з іншими кримінальними процесуальними функціями» присвячено з'ясуванню місця і ролі судового контролю в системі кримінальних процесуальних функцій. Констатовано, що без формулювання чіткої теоретичної концепції з даного питання доволі складно виробити рекомендації прикладного характеру, адже помилковість вихідних теоретико-методологічних концептів у цьому питанні може призвести до

ситуації, коли запропоновані кроки по удосконаленню судово-контрольної діяльності будуть марними або навіть шкідливими, оскільки дублюватимуть окремі елементи інших процесуальних функцій або створюватимуть конфлікт у їх системі. Цей підрозділ складається з трьох пунктів.

У пункті 1.2.1. «Судовий контроль і функція кримінального переслідування» констатується, що найбільший сектор об'єкта судово-контрольної діяльності створює кримінальне переслідування. Такий висновок слідує з того факту, що, не зважаючи на задекларовану засаду рівних процесуальних можливостей сторін кримінального провадження, в реальній дійсності під час досудового розслідування саме сторона обвинувачення (в особі державних органів) наділена порівняно зі стороною захисту значно більшими можливостями щодо збирання доказів. При цьому такі засоби переважають над ресурсами сторони захисту не лише в кількісному вимірі, а й з позиції дозволеного обмеження прав і свобод людини. Відповідно, саме в ході діяльності слідчого, прокурора, оперативного підрозділу може досягатися ступінь максимальної вразливості прав і свобод особи, дотримання яких має забезпечити слідчий суддя.

У пункті 1.2.2. «Судовий контроль і функція захисту» стверджується, що судовий контроль цілком правомірно розглядати як вагомий інструмент, активно послуговуючись яким сторона захисту на стадії досудового розслідування може впливати на свого процесуального опонента – сторону обвинувачення. Разом із тим, якщо йдеться про судовий контроль при проведенні НСРД, слід визнати, що прямої кореляції між діяльністю сторони захисту та процедурою судового контролю немає. Тим не менш, відсутність безпосереднього зв'язку між ними не виключає опосередкованих форм взаємодії, зокрема: (а) спрямованості судового контролю при проведенні НСРД на дотримання прав, свобод та законних інтересів суб'єкта, щодо якого здійснюється кримінальне переслідування, а також (б) можливості отримання за результатами НСРД відомостей, які вказуватимуть на невинуватість особи, свідчитимуть про існування пом'якшуючих вину обставин або іншим чином будуть сприятливими для сторони захисту. У цьому контексті звертається увага, що гл. 21 КПК не містить правила, передбаченого у гл. 20 КПК, відповідно до якого у разі отримання під час проведення слідчої (розшукової) дії доказів, які можуть вказувати на невинуватість особи у вчиненні кримінального правопорушення, слідчий, прокурор зобов'язаний провести відповідну слідчу (розшукову) дію в повному обсязі, долучити складені процесуальні документи до матеріалів досудового розслідування та надати їх суду у випадку звернення з обвинувальним актом, клопотанням про застосування примусових заходів медичного чи виховного характеру або клопотанням про звільнення особи від кримінальної відповідальності (ч. 5 ст. 223 КПК). Зважаючи на звичність для правозастосовників романо-германської правової сім'ї чіткої нормативної регламентації, визнається за доцільне виправити наведений недолік шляхом внесення відповідних змін та доповнень до КПК.

У пункті 1.2.3. «Судовий контроль і функція правосуддя» досліджується співвідношення

цих функцій, робиться висновок про те, що судовий контроль є самостійною кримінальною процесуальною функцією, яка не охоплюється правосуддям. Окремим підтвердженням вказаному є особливості судового контролю при проведенні НСРД: специфіка НСРД цілком спростовує аргументацію прихильників віднесення судового контролю до різновидів правосуддя, яка полягає у вказівці на те, що в обох випадках існує спір протилежних сторін, рішення щодо якого приймається за їх участю в судовому засіданні в умовах змагальності; саме здійснення судового контролю при проведенні НСРД передбачає відступ від окремих засад судочинства (змагальність, гласність), що вказує на різну юридичну природу судового контролю та правосуддя.

Підрозділ 1.3. «Судовий контроль при проведенні НСРД у системі судово-контрольної діяльності» включає два пункти.

У пункті 1.3.1. *«Розмежування компетенції місцевих та апеляційних судів у питаннях здійснення судового контролю»* розглядається проблема визначення критеріїв розмежування компетенції слідчих суддів апеляційних та місцевих судів. Обґрунтовується, що основною причиною законодавчого віднесення питань, пов'язаних з НСРД, до предмету відання слідчих суддів апеляційних судів є мета мінімізації ризику розголошення інформації про факт проведення НСРД та особливості організаційно-технічного забезпечення досягнення вказаної мети (створення та функціонування режимно-секретного органу).

У пункті 1.3.2. *«Характерні ознаки судового контролю при проведенні НСРД»* стверджується, що судовий контроль за дотриманням прав людини при проведенні НСРД є специфічним напрямом судово-контрольної діяльності, особливість правової природи якого відображується у низці характерних рис: (а) процесуальна пасивність суб'єкта, контроль за дотриманням прав, свобод і законних інтересів якого здійснюється, (б) відсутність змагальності та гласності, (в) превентивність, (г) імперативність (остаточність) рішення слідчого судді та (д) самостійний характер рішення слідчого судді. Дисертантом розкривається зміст кожної із них.

Розділ 2. «Проблеми організації та здійснення судового контролю при проведенні НСРД» складається із 2-х підрозділів.

Підрозділ 2.1. «Питання організаційного забезпечення судового контролю при проведенні НСРД» присвячено аналізу проблемних питань, пов'язаних із визначенням підсудності клопотань про надання дозволу на проведення НСРД; специфіки вирішення відводів, заявлених слідчому судді, уповноваженому на розгляд клопотання про НСРД; забезпечення невідкладності реєстрації та розгляду клопотання про надання дозволу на НСРД та ін.

При дослідженні питання визначення підсудності клопотання в порядку ч. 2 ст. 247 КПК поставлено під сумнів виправданість імперативного правила щодо прийняття апеляційного суду, в межах територіальної юрисдикції якого здійснюється досудове розслідування, за точку відліку для визначення територіальної наближеності апеляційного суду іншої області. Річ у тім, що такий

підхід не враховує особливості адміністративно-територіального поділу України, специфіку географічної наближеності окремих адміністративно-територіальних об'єктів різних рівнів (зокрема, наближеність районів одних областей до міст обласного значення інших областей), а відтак не є доцільним як з позиції ускладнення організаційно-технічного забезпечення скерування клопотань про НСРД, так і з огляду на зростання економічних затрат. Тому обґрунтовано висновок про те, що точкою відліку для визначення територіальної наближеності апеляційного суду іншої області (до якого й потрібно скеровувати клопотання) має бути не місцезнаходження апеляційного суду, в межах територіальної юрисдикції якого здійснюється досудове розслідування, а місцезнаходження органу, який здійснює досудове розслідування. У зв'язку з цим запропоновано зміни до абз. 2 ч. 2 ст. 247 КПК.

При аналізі питання забезпечення невідкладної реєстрації та розгляду клопотань про надання дозволу на проведення НСРД у вихідні та святкові дні акцентовано на необхідності застосування автоматизованого розподілу матеріалів за принципом вірогідності, що цілком дотримується при визначенні розпорядженням голови суду графіку чергування слідчих суддів на вихідні та святкові дні, призначенні черговими не менше двох суддів, а також працівника канцелярії, відповідального за роботу з автоматизованою системою документообігу суду.

Підрозділ 2.2. «Проблеми правової регламентації та практики здійснення судового контролю при проведенні НСРД» складається з трьох пунктів.

У пункті 2.2.1. «Клопотання слідчого, прокурора як процесуальне рішення, що ініціює початок судово-контрольної діяльності» стверджується, що про законність проведення правообмежувальних процедур, які вимагають судового дозволу, можливо вести мову за умови не лише наявності, а й законності відповідного судового рішення. Законність і обґрунтованість ухвали слідчого судді у значній мірі залежить від дотримання усіх правових вимог у частині ініціювання судово-контрольної діяльності. Це логічно обумовило необхідність розгляду в межах цієї роботи питань нормативних вимог до змісту клопотання слідчого, прокурора про надання дозволу на проведення НСРД, особливостей його обґрунтування, зазначення відомостей про ідентифікаційні ознаки абонента спостереження, телекомунікаційної мережі, кінцевого обладнання тощо. Визнано за доцільне в рамках ст. 248 КПК закріпити положення про те, що клопотання слідчого, прокурора про надання дозволу на проведення НСРД має відповідати правилам таємного діловодства щодо оформлення матеріальних носіїв інформації.

Враховуючи, що на момент звернення з клопотанням не завжди може бути відома конкретна інформація про особу, стосовно якої слідчий, прокурор планує провести НСРД, у тому числі конкретні відомості про особу, яка користується кінцевим обладнанням телекомунікацій, обґрунтовано корективи до ч. 2 ст. 248 КПК, що стосуються п. 4, у якому пропонується зазначити

«наявні відомості про особу (осіб), місце або річ, щодо яких необхідно провести негласну слідчу (розшукову) дію».

Пункт 2.2.2. «Проблемні питання судового розгляду клопотань про надання дозволу на проведення НСРД» присвячено аналізу предмету і меж дослідження під час розгляду слідчим суддею клопотання про надання дозволу на проведення НСРД; ознайомлення слідчого судді з матеріалами кримінального провадження, яке визнається обов'язковим для формування його внутрішнього переконання щодо необхідності обмеження конституційних прав людини шляхом проведення НСРД. У зв'язку з цим автором пропонується складання опису наявних у кримінальному провадженні матеріалів. На відміну від матеріалів кримінального провадження, які подаються слідчому судді слідчим безпосередньо під час судового розгляду клопотання про надання дозволу на НСРД і не лишаються в матеріалах судової справи, належним чином засвідчений опис може подаватися як додаток до клопотання та зберігатися в суді разом із іншими матеріалами провадження. Його наявність служитиме підтвердженням обґрунтованості ухвали слідчого судді матеріалами кримінального провадження, незалежно від подальших змін у їх систематизації. З огляду на це, запропоновано зміни до абз. 2 ч. 2 ст. 248 КПК.

У пункті 2.2.3. «Ухвала слідчого судді як підсумкове рішення у судово-контрольному провадженні» звернуто увагу на відсутність синхронізації між ч. 2 та ч. 3, 4 статті 248 КПК в частині регулювання змісту клопотання слідчого, прокурора та ухвали слідчого судді. Вбачається, що орієнтиром для змістового наповнення ухвали слідчого судді про надання дозволу на проведення НСРД (а відтак і для нормативного переліку питань, щодо яких у нього повинно сформуватися внутрішнє переконання) має служити перелік обставин, які закон зобов'язує вказувати у відповідному клопотанні. Тобто, в ухвалі слідчого судді повинна бути відображена оцінка судом усіх обставин, які викладені у клопотанні слідчого, прокурора, як з позиції їх повноти, так і з огляду на їх мотивованість, обґрунтованість та переконливість у конкретній ситуації. Зважаючи на вказане, визнано за доцільне внести відповідні корективи до ст. 248 КПК.

Окрему увагу приділено розгляду проблеми можливості «компенсаторної» функції ухвали слідчого судді при недостатній обґрунтованості клопотання. Дисертантом обстоюється думка про те, що в умовах змагального кримінального процесу процесуальна активність слідчого судді є обмеженою лише тими випадками, що прямо передбачені законом (зокрема, ст. 206 КПК), і тому релевантним результатом судового розгляду за названих умов має бути постановлення ухвали про відмову в задоволенні клопотання.

Розділ 3. «Проблемні питання реалізації наступного судового контролю та оцінки результатів НСРД у доказуванні» складається із 2-х підрозділів.

У підрозділі 3.1. «Проведення НСРД до постановлення ухвали слідчого судді: проблеми теорії та практики» здійснюється аналіз низки питань, що викликають складнощі теоретичного і

прикладного характеру в аспекті розуміння і застосування положень ст. 250 КПК, зокрема: види та підстави проведення НСРД, які можуть бути розпочаті до постановлення ухвали слідчого судді; проблема проведення НСРД, які можуть бути розпочаті без постановлення ухвали слідчого судді, до внесення інформації до ЄРДР (можливість чого та доцільність реалізації наукових пропозицій стосовно законодавчого надання дозволу проводити НСРД у порядку ч. 1 ст. 250 КПК не лише до постановлення ухвали слідчого судді, а й до внесення інформації до ЄРДР дисертантом категорично заперечуються).

У підрозділі 3.2. «Вплив специфіки судово-контрольної діяльності на оцінку результатів НСРД як доказів» звертається увага на необхідність формування в Україні єдиної судової практики щодо перевірки судом допустимості доказів, отриманих за результатами НСРД, шляхом ознайомлення не лише з протоколами, а і з документами, якими надано дозвіл на проведення НСРД. Тому для ознайомлення має надаватися не тільки ухвала слідчого судді про дозвіл на проведення НСРД, а й клопотання слідчого, прокурора, яке було підставою для її постановлення. Впровадження такого підходу в практику правозастосування матиме позитивне значення відразу в кількох аспектах: забезпечить відповідність кримінальної процесуальної діяльності в Україні виробленим ЄСПЛ стандартам кримінального судочинства; посилить реалізацію засади змагальності; забезпечить більш відповідальне ставлення слідчих та особливо процесуальних керівників до оформлення і обґрунтування клопотань про надання дозволу на проведення НСРД.

ВИСНОВКИ

У дисертації здійснено теоретичне узагальнення і вирішення наукового завдання, що полягає у отриманні нових результатів у вигляді наукових висновків щодо характеристики судового контролю при проведенні НСРД, виявлення пов'язаних із цим проблем, можливих шляхів їх подолання, встановлення способів удосконалення нормативної моделі судово-контрольної діяльності при проведенні НСРД та правозастосування у цій сфері. Проведене дослідження дає можливість сформулювати такі висновки і пропозиції.

1. Поняттям «судовий контроль» охоплюється діяльність слідчого судді апеляційного суду області, міста Києва з розгляду клопотань слідчого, прокурора про надання дозволів на проведення НСРД («попередній» судовий контроль), а також перевірки законності та виправданості НСРД, які у невідкладних випадках були розпочаті до постановлення ухвали слідчого судді в порядку ст. 250 КПК («наступний» судовий контроль).

При цьому об'єктом судового контролю є рішення, дії та бездіяльність винятково слідчого і прокурора (з огляду на державну монополію у реалізації вказаного виду слідчих (розшукових) дій) у частині, що пов'язана з обмеженням конституційних прав та свобод людини, а предметом судового контролю є відповідність НСРД положенням чинного законодавства та наявність

юридичних і фактичних підстав для її проведення.

2. Співвідношення функції судового контролю (зокрема, в частині судового контролю при проведенні НСРД) з іншими кримінальними процесуальними функціями характеризується такими особливостями: а) усіх учасників кримінального провадження, з позиції специфіки їх залучення до здійснення функції кримінального переслідування, можливо розподілити на три групи, зокрема тих, які: беруть участь в кримінальному переслідуванні; здійснюють кримінальне переслідування; є незалежними арбітрами у питанні забезпечення законності кримінального переслідування. Належність слідчого судді саме до третьої групи підносить його діяльність та ставить її «над» кримінальним переслідуванням; встановлення взаємозв'язків функції захисту із судово-контрольною діяльністю змушує констатувати принципову відмінність змістових акцентів при порівнянні функції захисту і судового контролю в цілому (взаємозв'язок є безпосереднім) та функції захисту і судового контролю при здійсненні НСРД (взаємозв'язок є опосередкованим); порівняння судово-контрольної діяльності із функцією правосуддя дає можливість констатувати, що судовий контроль є самостійною кримінальною процесуальною функцією, яка не охоплюється правосуддям.

3. Будучи специфічним напрямом кримінальної процесуальної діяльності, судовий контроль при проведенні НСРД характеризується низкою іманентних ознак: (а) процесуальна пасивність суб'єкта, контроль за дотриманням прав, свобод і законних інтересів якого здійснюється, (б) відсутність змагальності та гласності, (в) превентивність, (г) імперативність (остаточність) рішення слідчого судді та (д) самостійний характер рішення слідчого судді.

Таємність як іманентна ознака НСРД виключає повноцінне застосування даного інституту в умовах судового розгляду, сучасна парадигма якого передбачає гласність, відкритість та змагальність. Тож, передбачений ч. 3 ст. 333 КПК інститут судових доручень доцільно розповсюджувати лише на гласні слідчі (розшукові) дії, при проведенні яких є можливість компенсувати протилежні інтереси сторін шляхом застосування механізмів взаємного контролю. Узагальненням практики застосування суддями Рівненської області ч. 3 ст. 333 КПК встановлено, що з моменту прийняття КПК жодного доручення про проведення НСРД під час судового розгляду кримінального провадження не надавалося.

4. Враховуючи випадковий принцип розподілу клопотань автоматизованою системою документообігу суду, за наявності інформації про заінтересованість у результатах кримінального провадження одного із слідчих суддів апеляційного суду доцільним є застосування не інституту відводу, а інституту зміни підсудності. Тому ст. 247 КПК пропонується доповнити такою підставою для направлення клопотання до апеляційного суду іншої області, як «наявність інформації про заінтересованість у результатах провадження слідчого судді (слідчих суддів) апеляційного суду, який уповноважений розглядати клопотання про НСРД відповідно до правил

територіальної підсудності». При сприйнятті законодавцем цього підходу доцільним видається замінити частину 2 ст. 247 КПК у її чинній редакції вказаним реченням (усунувши при цьому посилання на окремих суб'єктів, стосовно яких може бути змінено підсудність клопотання).

Зважаючи на віднесення інформації про факт та методи проведення НСРД до державної таємниці, всі суб'єкти кримінального процесу, які задіяні у відповідних процедурах, повинні мати необхідний рівень доступу. Дана особливість має враховуватися при екстраполяції положення ч. 1 ст. 81 КПК на ситуацію вирішення питання про відвід слідчого судді, який уповноважений приймати рішення про надання дозволу на проведення НСРД, а відтак «іншим суддею цього ж суду» (ч. 1 ст. 81 КПК) може бути лише один із слідчих суддів, який має доступ до державної таємниці.

Помилковість законодавчого підходу у викладенні положень ст. 248 КПК полягає у відсутності синхронізації між ч. 2 ст. 248 та частинами 3 і 4 ст. 248 КПК. В ухвалі слідчого судді повинна бути відображена оцінка судом усіх обставин, які викладені в клопотанні слідчого, прокурора, як з позиції їх повноти (зважаючи на вимоги ч. 2 ст. 248 КПК), так і з огляду на їх вмотивованість, обґрунтованість та переконливість у конкретній ситуації. Враховуючи вказане, доцільно внести відповідні корективи до ст. 248 КПК.

5. До постановлення ухвали слідчого судді допускається проведення лише двох НСРД: установлення місцезнаходження радіоелектронного засобу (ст. 268 КПК) та спостереження за особою, річчю, або місцем (ст. 269 КПК). Така вузька сфера застосування «наступного» судового контролю не є помилкою чи випадковістю, а навпаки – демонструє усвідомлений законодавчий крок у рамках розвитку парадигми пріоритетного значення дотримання прав і свобод людини в кримінальному провадженні.

Законодавча конструкція, яка передбачає поєднання з використанням єднального сполучника «та» таких складових підстави для початку НСРД без ухвали слідчого судді як (а) врятування життя людей і (б) запобігання вчиненню тяжкого або особливо тяжкого злочину, є недосконалою. Кожна з названих цілей в умовах невідкладності сама по собі є достатньою підставою для початку НСРД до постановлення ухвали слідчого судді. Відповідно, доцільно внести зміни до ч. 1 ст. 250 КПК шляхом заміни єднального сполучника «та» на розділовий сполучник «або».

Єдиним уніфікованим критерієм соціальної небезпечності кримінального правопорушення є його тяжкість. Відповідно, підстава допустимості початку НСРД до постановлення ухвали слідчим суддею має бути сформульована не шляхом переліку окремих розділів Особливої частини КК, а виключно шляхом вказівки на відповідну ступінь тяжкості кримінального правопорушення: тяжкі та особливо тяжкі злочини.

Реалізація наукових пропозицій стосовно потреби законодавчого надання дозволу проводити НСРД у порядку ч. 1 ст. 250 КПК не лише до постановлення ухвали слідчого судді, а й до внесення інформації до ЄРДР є недоцільною, оскільки: (а) законодавча заборона проведення слідчих дій до моменту внесення інформації до ЄРДР є невід'ємним елементом кримінальної процесуальної форми, а також правовою підставою обмеження прав людини під час збирання доказів; (б) внесення інформації до ЄРДР не потребує значних часових затрат, тож не є перешкодою для невідкладного початку НСРД; (в) надання можливості проведення НСРД до початку внесення інформації в ЄРДР «розміє юридичні кордони» між НСРД та ОРД.

6. Відповідно до КПК за результатами розгляду клопотання про надання дозволу на проведення НСРД слідчий суддя уповноважений постановити лише ухвалу про дозвіл на проведення такої дії або про відмову в наданні дозволу. Інших варіантів рішення для даного судово-контрольного провадження законодавець не передбачив, хоча, як доводить практика, потреба у можливості більшої варіативності в питанні вирішення поставлених перед слідчим суддею завдань виникає доволі часто. Тому пропонується законодавчо передбачити право слідчого судді, крім указаних ухвал, постановляти також їх інші види, зокрема: - про часткове задоволення клопотання; - про повернення клопотання слідчому, прокурору, якщо воно не підлягає розгляду в цьому суді; - про залишення клопотання без розгляду.

Запропоновано нову редакцію ч. 4 ст. 248 КПК: «Ухвала слідчого судді про дозвіл на проведення негласної слідчої (розшукової) дії повинна відповідати загальним вимогам до судових рішень, передбачених цим Кодексом, правилам таємного діловодства, містити оцінку слідчим суддею усіх обставин, які викладені у клопотанні, а також відомості про: 1) прокурора, слідчого, який звернувся з клопотанням; 2) злочин, у зв'язку із досудовим розслідуванням якого постановляється ухвала; 3) особу (осіб), місце або річ, щодо яких необхідно провести негласну слідчу (розшукову) дію (за наявності таких відомостей)...».

7. Процедура зняття грифу секретності на сьогодні є чітко прописаною в Інструкції про НСРД, хоча на практиці у багатьох випадках застосовується виключно до матеріальних носіїв, які містять результати проведення НСРД, але не застосовується до процесуальних документів, які служили правовою підставою для проведення НСРД. Разом із тим, зважаючи на чітку позицію ЄСПЛ та тенденції, що намітились у підходах національних судів, існує потреба у переосмисленні слідчої та судової практики і застосуванні процедури зняття грифу секретності в тому числі й до клопотань слідчих і прокурорів про проведення НСРД та відповідних ухвал слідчих суддів. Ця позиція послідовно обстоювалась автором даного дослідження у його наукових працях і була впроваджена в практику Апеляційного суду Рівненської області.

СПИСОК ПУБЛІКАЦІЙ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Полюхович О. І. Співвідношення функції правосуддя та судового контролю при здійсненні негласних слідчих (розшукових) дій: питання теорії та практики. *Публічне право*. 2016. № 2. С. 166-173.

2. Полюхович О. І. Щодо специфіки судового контролю при здійсненні негласних слідчих (розшукових) дій як окремого напрямку судово-контрольної діяльності. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право*. 2016. С. 146-150.

3. Полюхович О. І. До питання використання як доказів матеріалів, отриманих за результатами проведення негласних слідчих (розшукових) дій (за матеріалами судової практики). *Часопис цивільного і кримінального судочинства*. 2016. № 3. С. 97-108.

4. Полюхович О. І. Проблемні питання судового розгляду клопотань про надання дозволу на проведення негласних слідчих (розшукових) дій. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2016. Серія *Право*. Випуск 41. Том 2. С. 166 -170.

5. Полюхович О. І. До питання негласних слідчих (розшукових) дій, які можуть бути розпочаті до постановлення ухвали слідчого судді. *Публічне право*. 2017. № 1. С. 106-113.

6. Полюхович О. І. Питання законодавчого визначення підстав для проведення слідчих (розшукових) дій до постановлення ухвали слідчого судді. *Слово Національної школи суддів України*. 2017. № 4(17). С. 22-31.

Праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

7. Полюхович О. І. Сутнісні ознаки судового контролю при проведенні негласних слідчих (розшукових) дій. *Держава і право: проблеми становлення і стратегія розвитку*: матер. міжнародної науково-практичної конференції. м. Ужгород, 25-26 грудня. Ужгород. 2015 р. С. 218–220.

8. Полюхович О. І. Співвідношення судового контролю при здійсненні негласних слідчих (розшукових) дій з іншими кримінальними процесуальними функціями. *Процесуальні та криміналістичні аспекти досудового розслідування*: матеріали міжнародної науково-практичної конференції. м. Одеса, 14 квітня. Одеса, 2016. С. 118-119.

9. Полюхович О. І. Проблемні питання використання як доказів матеріалів, отриманих за результатами проведення негласних слідчих (розшукових) дій. *Матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції «Малиновські читання»*. м. Острог, 30 вересня – 1 жовтня Острог, 2016. С. 262-265.

10. Полюхович О. І. Невідкладне проведення окремих негласних слідчих (розшукових) дій: продовження наукової дискусії. *Досудове розслідування: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення : матеріали постійно діючого наук.-практ. семінару*. м. Харків, 21 жовт. Харків, 2016. Вип. 8. С. 65–69.

АНОТАЦІЯ

Полюхович О.І. Судовий контроль при проведенні негласних слідчих (розшукових) дій. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.09 «Кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність». – Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, Міністерство освіти і науки України. – Харків, 2017.

У роботі комплексно досліджено правову природу, функціональне призначення та особливості реалізації судово-контрольної діяльності при проведенні негласних слідчих (розшукових) дій. Встановлено іманентні ознаки цього напрямку судового контролю, що дозволяють виокремити його в системі судово-контрольної діяльності під час досудового розслідування, констатувати наявність істотної специфіки порядку його здійснення та розкрити його суть.

Розглянуто проблемні питання організаційного забезпечення судового контролю при проведенні негласних слідчих (розшукових) дій, правової регламентації та практики його реалізації. Окрему увагу приділено аналізу підстав проведення негласних слідчих (розшукових) дій до постановлення ухвали слідчого судді та особливостей оцінки їх результатів.

На підставі дослідження чинного правового регулювання, судової практики, правових позицій ЄСПЛ, а також наявних у науці кримінального процесу доктринальних підходів обґрунтовано пропозиції, спрямовані на удосконалення законодавства України в частині регулювання підстав і порядку здійснення судового контролю при проведенні негласних слідчих (розшукових) дій.

Ключові слова: судовий контроль, негласні слідчі (розшукові) дії, слідчий суддя, клопотання слідчого, прокурора, кримінальні процесуальні рішення, гарантії прав, свобод і законних інтересів особи.

АННОТАЦИЯ

Полюхович О.И. Судебный контроль при проведении негласных следственных (розыскных) действий. – Квалифицированная научная работа на правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических наук по специальности 12.00.09 «Уголовный процесс и криминалистика; судебная экспертиза; оперативно-розыскная

деятельность». – Национальный юридический университет имени Ярослава Мудрого, Министерство образования и науки Украины. – Харьков, 2017.

В работе комплексно исследованы правовая природа, функциональное предназначение и особенности реализации судебно-контрольной деятельности при проведении негласных следственных (розыскных) действий. Установлены и охарактеризованы имманентные признаки данного направления судебного контроля, позволяющие выделить его в системе судебно-контрольной деятельности во время досудебного расследования и констатировать наличие существенной специфики порядка его осуществления, а также раскрыть ее суть.

Исследованы проблемные вопросы организационного обеспечения судебного контроля при проведении негласных следственных (розыскных) действий, правового регулирования и практики его реализации (в частности, вопросы, касающиеся определения подсудности ходатайств следователя, прокурора в отдельных случаях; заявления и разрешения отводов следственного судьи; обеспечения рассмотрения следственным судьей ходатайств следователя, прокурора в праздничные и выходные дни и т.д.).

При анализе вопроса о рассмотрении следственным судьей ходатайства следователя, прокурора о даче согласия на проведение НСРД акцентировано внимание на необходимости ознакомления следственного судьи с материалами уголовного производства. Автором обосновано предложение о составлении описи материалов, которые представляются следственному судье для ознакомления и под углом зрения которых формируется его внутреннее убеждение. Также обосновывается необходимость нормативного урегулирования полномочий вынесения следственным судьей определения о возвращении ходатайства следователю, прокурору, если оно не подлежит рассмотрению в данном суде, об оставлении ходатайства без рассмотрения.

На основании анализа действующего правового регулирования, судебной практики, правовых позиций ЕСПЧ, а также представленных в науке уголовного процесса доктринальных подходов сформулированы и обоснованы предложения, направленные на усовершенствование действующего законодательства Украины в части регулирования оснований и порядка осуществления судебного контроля при проведении негласных следственных (розыскных) действий.

С учетом практики ЕСПЧ, национальной судебной практики диссертантом исследована проблема рассекречивания процессуальных документов, на основании которых проводились НСРД (ходатайства следователя, прокурора, определения следственного судьи), и сделан вывод о необходимости формирования в Украине единства практики по данному вопросу.

Ключевые слова: судебный контроль, негласные следственные (розыскные) действия, следственный судья, ходатайство следователя, прокурора, уголовные процессуальные решения, гарантии прав, свобод и законных интересов лица.

SUMMARY

Poliukhovich O.I. Judicial control during conducting of undisclosed investigative (search) actions. – A qualified scientific paper as manuscript.

Thesis for the degree of Candidate of Juridical Sciences, specialty 12.00.09 «Criminal procedure and criminalistics; forensic examination; investigative activities». - Yaroslav Mudryi National Law University, Ministry of Education and Science of Ukraine. - Kharkiv, 2017.

The legal nature, functional purpose and peculiarities of the implementation of judicial control activity in carrying out undisclosed investigative (search) actions are comprehensively investigated in the work. Immanent signs of this direction of judicial control are established, allowing to distinguish it in the system of judicial and control activities during the pre-trial investigation and ascertain the existence of a significant specific order of its implementation and reveal its essence.

The problematic issues of organizational support of judicial control in carrying out undisclosed investigative (search) actions, legal regulation and practice of its implementation are investigated. Particular attention is paid to the analysis of the grounds for carrying out undisclosed investigative (search) actions in resolutions issued by the investigating judge and the specifics of evaluating their results.

Based on the study of the current legal regulation, judicial practice, the legal position of the ECHR, as well as of the doctrinal approaches available in the science of judicial control, the proposals aimed at improving the legislation of Ukraine regarding the regulation of the grounds and the procedure for exercising judicial control in carrying out undisclosed investigative (search) actions are given.

Keywords: judicial control, undisclosed investigative (search) actions, the investigating judge, application of the investigator, prosecutor, criminal procedural decisions, guarantees of rights, freedoms and legitimate interests of the person.

Відповідальний за випуск

кандидат юридичних наук, доцент Фомін С. Б.

Підписано до друку 11.09.2017 р. Формат 60x90/16

Папір офсетний. Віддруковано на різнографі.

Умовн. друк. арк. 0,7. Облік. вид. арк. 0,9.

Наклад 100 прим. Зам. № 11-09/17

«ФОП Напольська А.В.»

Виписка з ЄДР ІОО та ФОП № 24800000000152491

від 01.10.2013 р.

м. Харків вул. Петровського, 34

т.: 700-42-81